

СПРИЙМАННЯ

ПЛАН

1. ПОНЯТТЯ ПРО СПРИЙМАННЯ.

ФІЗІОЛОГІЧНА ОСНОВА СПРИЙМАННЯ.

○ **2. КЛАСИФІКАЦІЯ СПРИЙМАНЬ ТА**

ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ВИДІВ.

3. ВЛАСТИВОСТІ СПРИЙМАННЯ: ПРЕДМЕТНІСТЬ,

ЦІЛІСНІСТЬ, СТРУКТУРНІСТЬ, КОНСТАНТНІСТЬ,

ОСМИСЛЕНІСТЬ, ВИБІРКОВІСТЬ, АПЕРЦЕПЦІЯ.

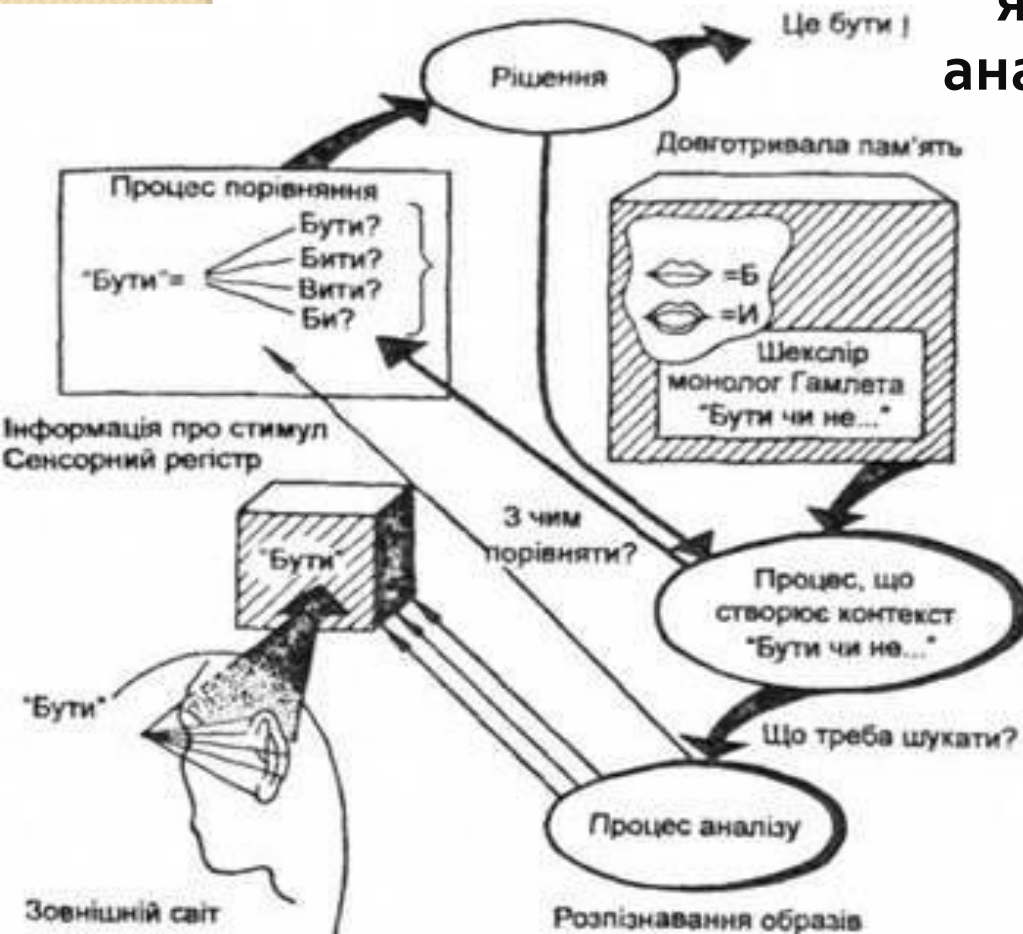
4. ІЛЮЗІЇ СПРИЙМАННЯ.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ І СПОСТЕРЕЖЛИВІСТЬ.

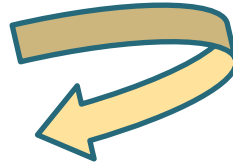

1. Поняття про сприймання. Фізіологічна основа сприймання.

- Сприймання – це процес відображення предметів і явищ навколишньої дійсності, які діють у даний момент на аналізатори людини в цілому.

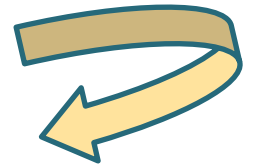

**Спільне між
відчуттями
і сприйманням:**

- подразник повинен діяти на аналізатори людини в *даний момент*
(якщо подразник діяв раніше – мова може йти про пам'ять, якщо впливатиме в майбутньому – це може бути уява).

Відмінне:

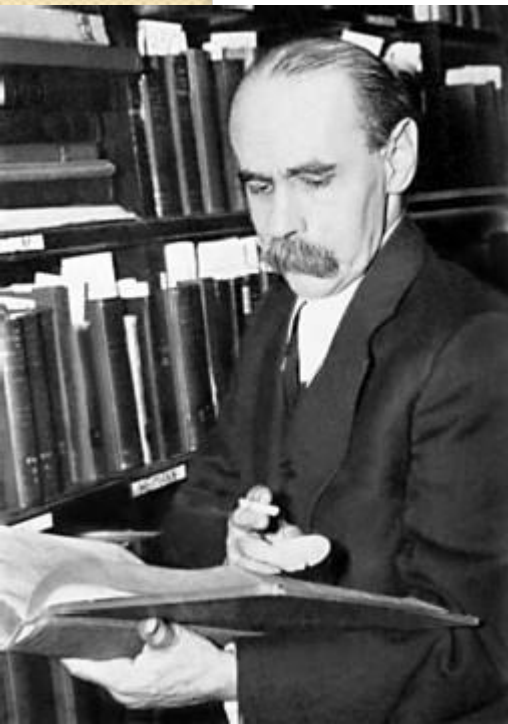
- при відчуттях відображаються *лише окремі властивості* предметів (колір, форма, освітленість, віддаленість та ін.);
- при сприйманні предмет відображається у *цілому* (відображаємо не окремі звуки, а мелодію; не окремі кольори, а картину).

У процесі сприймання велике значення має попередній досвід – *аперцепція*.

Дорослий за пелюсткою сприймає квітку, за запахом – речовину, за контуром зображення – рибу. Дошкільник не може сприймати трикутник, якщо три палички не завершуються кутами (він бачить лише три палички). Про це явище засвідчує

фі-феномен за М. Вертгеймером

(якщо у темній кімнаті дуже швидко по чергово засвічувати дві лампочки, то ми можемо побачити не дві лампочки, а дугу, яка насправді не існує).

Макс Вертгеймер

Процес сприймання протікає у взаємозв'язку з іншими психічними явищами

МИСЛЕННЯМ

(усвідомлюємо зміст предмета, який сприймається);

ВОЛЕЮ

(довільно організовуємо процес сприймання);

МОВЛЕННЯМ

(називаємо предмет сприймання);

ПОЧУТТЯМИ

(певним чином до нього ставимось).

СПРИЙМАННЯ І ЙОГО ВЛАСТИВОСТІ

Відстань між дзьобами якої пари більша - верхньої чи нижньої?

зорові
слухові
нюхові
смакові
тактильні
рухові
рівноваги
органічні

- предметність
- цілісність
- структурність
- константність
- осмисленість
- вибірковість
- апперцепція

СПРИЙМАННЯ

часу

простору

руху

Лінійна перспектива

Які контури зображено на малюнку?

Обличчя чи дерево?

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ
АНАЛІЗАТОРІВ
У ПРОЦЕСІ
СПРИЙМАННЯ.
ФІЗІОЛОГІЧНІ
МЕХАНІЗМИ
СПРИЙМАННЯ.**

За своїм походженням сприймання є рефлексорним процесом. В основі сприймань лежать взаємозв'язки двох видів:

1) міжаналізаторні зв'язки (наприклад, у процесі сприймання яблука ми відображаємо його жовтогарячий колір за допомогою зорового аналізатора; п'янкий терпкуватий запах – за допомогою нюхового; кисло-солодкий смак – за допомогою смакового; гладеньку прохолодну поверхню – за допомогою дотикового, а постукування зерняток у стиглому плоді – за допомогою слухового аналізатора);

2) внутрішньоаналізаторні зв'язки

(наприклад, у процесі сприймання музичного твору ми відображаємо його смислове та емоційне наповнення за допомогою взаємозв'язків, які виникають у слуховому аналізаторі; аналогічне відбувається і в зоровому аналізаторі при сприйманні картини).

2. Класифікація сприймань та характеристика окремих видів:

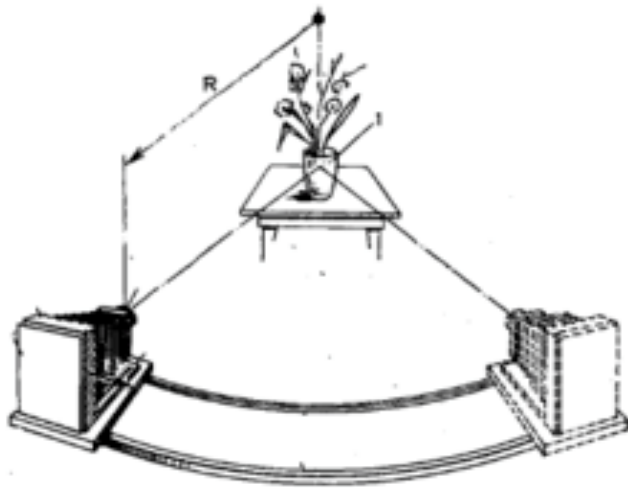
 залежно від конкретного змісту об'єктів: сприймання явищ природи, мовлення, творів мистецтва, результатів техніки та ін;

 за провідним аналізатором: зорові, слухові, смакові, нюхові, дотикові, статичні, кінестетичні;

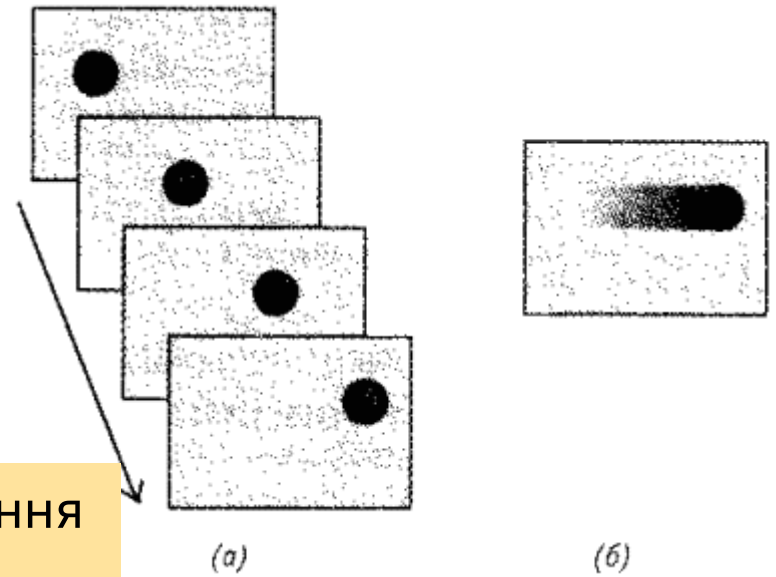
 за формами існування матерії: простору, часу, руху.

Сприймання руху – це відображення змін положення об'єктів у просторі впродовж певного проміжку часу. Основну роль при сприйманні руху відіграють зоровий та кінестетичний аналізатори, які схоплюють напрям і швидкість руху.

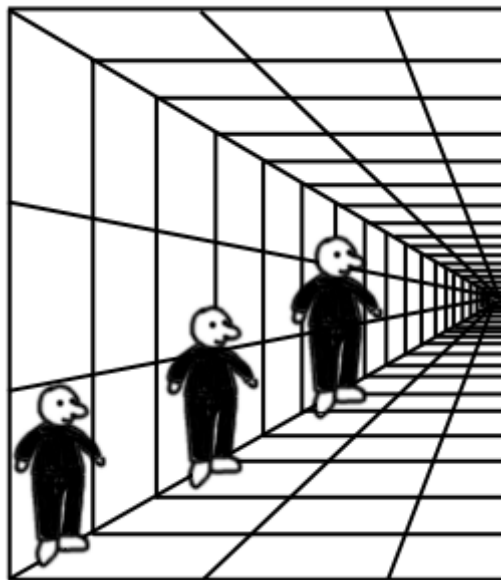
Підсилює таке сприймання і слуховий аналізатор.

Сприймання простору

Сприймання руху

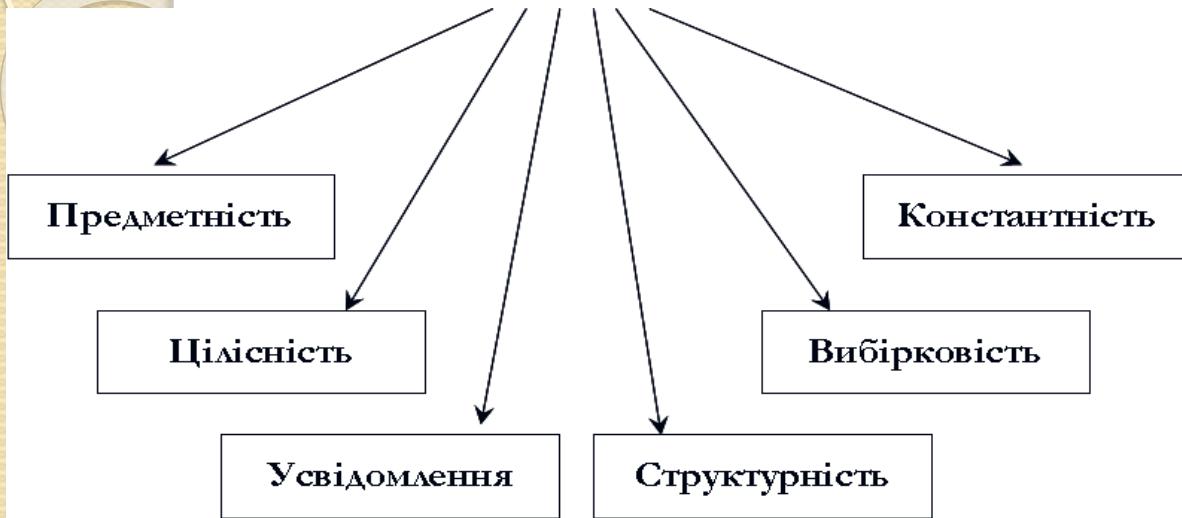

Сприймання часу

3. Власливості сприймання:

- - предметність – віднесення образу сприйнятого предмета до самого предмету, у результаті чого зникає різниця між реальним предметом і його образом (виникає об'єктивізація – образ наче зливається з самим об'єктом; бачимо не відображення будинку, книги, ручки, а самі ці предмети);
- цілісність – структурна єдність частин сприйнятого, коли навіть за окремою ознакою вимальовується образ у всій повноті та багатогранності (за контуром – постать);
- структурність;

Властивості сприймання

Мал. 14. Ілюстрація цілісності сприймання

Мал. 15. Явище фігури і тла

Властивості сприймання:

- *- константність – відносна постійність, сталість образу сприйнятого предмета (ця властивість має свою відносність – коли переходиться певна межа, томи бачимо землю з літака, як план місцевості);*
- осмисленість – розуміння суті сприйнятого об'єкта, його призначення, належності до певного класу, групи, категорії (школа – навчальний заклад; сквер – місце відпочинку);*
- вибірковість – відбір із великої кількості впливів лише окремих, які відображаються з достатньою чіткістю і усвідомленням;*
- аперцепція – залежність сприймання від змісту всього попереднього досвіду.*

Ілюстрація явища константності: нормальні і порушені умови сприймання

ВИДИ ІЛЮЗІЙ

- Неможливі об'єкти
- Зорові спотворення
- Ілюзії сприйняття розміру
- Колір і контраст
- Фігури, що здаються
- Сприйняття глибини
- Подвійні образи
- Розпізнавання образів
- Фігура і фон
- Рух

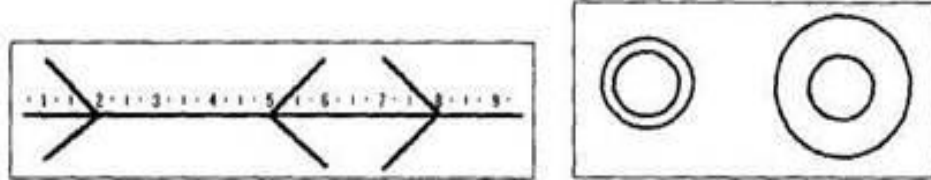

Рис. 8. Ілюзії розмірів.

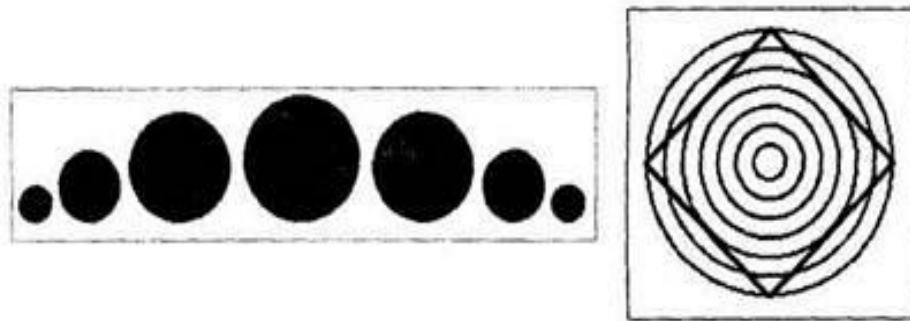
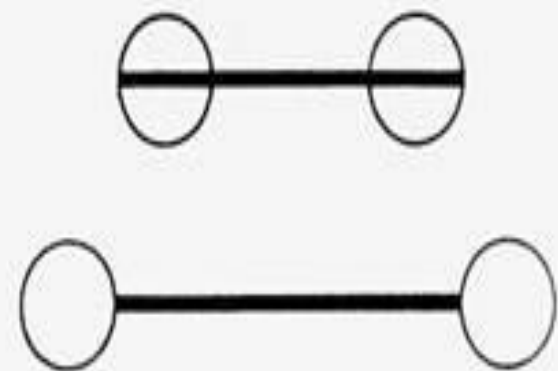
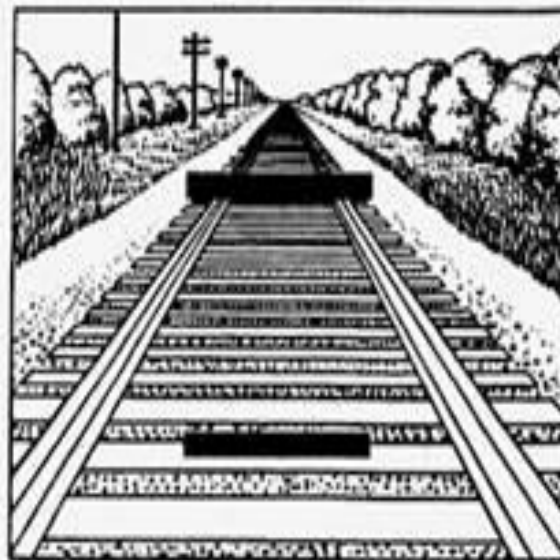

Рис. 9. Ілюзії деформації

Мал. 19. Ілюзія зорового сприймання

Оптичні ілюзії

